NN 98/2019 (16.10.2019.), Zakon o psihološkoj djelatnosti

HRVATSKI SABOR

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O PSIHOLOŠKOJ DJELATNOSTI

Proglašavam Zakon o psihološkoj djelatnosti, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 2. listopada 2019.

Klasa: 011-01/19-01/122
Urbroj: 71-06-01/1-19-2
Zagreb, 4. listopada 2019.

Predsjednica
Republike Hrvatske
Kolinda Grabar-Kitarović, v. r.

ZAKON

O PSIHOLOŠKOJ DJELATNOSTI

DIO PRVI
UVODNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se sadržaj, uvjeti i način obavljanja psihološke djelatnosti te standard obrazovanja i stručni nadzor nad obavljanjem psihološke djelatnosti u Republici Hrvatskoj, kao djelatnosti od interesa za Republiku Hrvatsku.

Članak 2.

Izrazi koji se koriste u ovome Zakonu, a imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod.

Članak 3.

Pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeća značenja:

1. *psiholog* je osoba koja je završila dodiplomski ili preddiplomski i diplomski studij psihologije u Republici Hrvatskoj ili ima priznatu inozemnu stručnu kvalifikaciju za obavljanje regulirane profesije – psihologa, sukladno ovom Zakonu i posebnim propisima

2. *ovlašteni psiholog* je psiholog kojem je priznato pravo na obavljanje psihološke djelatnosti i koji je upisan u Imenik psihologa

3. *korisnik psiholoških usluga* je osoba ili skupina osoba prema kojoj se provode stručni postupci psihološke djelatnosti

4. naručitelj *psiholoških usluga* je fizička ili pravna osoba koja naručuje psihološku uslugu zbog procjene osobe ili skupine osoba u svrhu objašnjavanja i predviđanja njihova ponašanja, pronalaženja uzroka nedjelotvornosti ili poremećaja te planiranja i provođenja psiholoških programa i tretmana, a koja za taj zahtjev ima valjanu pravnu osnovu ili privolu korisnika psiholoških usluga

5. *primijenjena psihologija* je sustav psiholoških disciplina koje se bave primjenom psihologijskih spoznaja i postupaka radi unaprjeđenja zdravlja, kvalitete života i učinkovitosti u različitim područjima ljudske djelatnosti

6. *privatna psihološka praksa* je obavljanje psihološke djelatnosti kao samostalne profesionalne djelatnosti.

Članak 4.

Psihološka djelatnost je sustav pojedinačno ili skupno usmjerenih stručnih postupaka utemeljen na načelima i spoznajama psihološke znanosti i prakse koji obuhvaća:

– prevenciju, kao psihološke postupke provedene radi zaštite mentalnog zdravlja, povećanja sposobnosti za suočavanje sa svakodnevnim zahtjevima i kriznim situacijama te smanjenja rizika od obolijevanja, ozljeđivanja i psihosocijalnih problema

– psihološku procjenu i psihodijagnostiku kognitivnih i psihomotoričkih sposobnosti, osobina ličnosti, emocionalnog i socijalnog funkcioniranja korisnika psiholoških usluga, u svrhu objašnjavanja i predviđanja njihova ponašanja, pronalaženja uzroka nedjelotvornosti ili poremećaja te planiranja i provođenja psiholoških programa i tretmana

– psihološke postupke namijenjene profesionalnom usmjeravanju, utvrđivanju i poboljšanju kvalitete profesionalnog funkcioniranja korisnika psiholoških usluga radi optimalnog iskorištavanja osobnih potencijala, poboljšanja skupne i organizacijske djelotvornosti te unaprjeđenja specifične zdravstvene zaštite radnika

– psihološko i psihoterapijsko savjetovanje, kao postupke namijenjene zaštiti, održavanju i poboljšanju mentalnog zdravlja korisnika psiholoških usluga te poboljšanju kvalitete života i rada, optimalnom iskorištavanju osobnih potencijala i poboljšanju skupne i organizacijske djelotvornosti

– izobrazbu u ovladavanju specifičnim psihološkim znanjima i vještinama

– stručna istraživanja psihičkih procesa, stanja, sposobnosti, osobina i ponašanja

– psihološku evaluaciju svih psiholoških i drugih postupaka, programa i tretmana koji se tiču korisnika psiholoških usluga i koji mogu imati psihičke ili psihosocijalne posljedice

– psihološka vještačenja.

Članak 5.

Svrha obavljanja psihološke djelatnosti je unaprjeđivanje zdravlja i kvalitete života korisnika psiholoških usluga i društva u cjelini, razvoja i unaprjeđenja organizacija i institucija te društva u cjelini.

Članak 6.

Psihološka djelatnost obavlja se u svim društvenim područjima koja utječu na zdravlje, kvalitetu života i učinkovitost korisnika psiholoških usluga, razvoj i unaprjeđenje organizacija i institucija, kao i društvo u cjelini.

DIO DRUGI

POGLAVLJE I.
STJECANJE I GUBITAK PRAVA NA OBAVLJANJE PSIHOLOŠKE DJELATNOSTI

Članak 7.

Pravo na obavljanje psihološke djelatnosti stječe se priznavanjem prava na obavljanje psihološke djelatnosti.

Članak 8.

(1) Psihologu će se priznati pravo na obavljanje psihološke djelatnosti ako:

1. je poslovno sposoban

2. ima završen dodiplomski ili preddiplomski i diplomski studij psihologije u Republici Hrvatskoj ili kojem je priznata inozemna stručna kvalifikacija za obavljanje regulirane profesije – psihologa, sukladno ovom Zakonu i posebnim propisima

3. ima položen psihološki stručni ispit

4. je član Hrvatske psihološke komore (u daljnjem tekstu: Komora)

5. nije pravomoćno osuđen za neko od kaznenih djela:

a) kaznenih djela protiv života i tijela (glava X.), kaznenih djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina (glava XI.), kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (glava XII.), kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (glava XIII.), kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (glava XIV.), kaznenih djela protiv časti i ugleda (glava XV.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i mladeži (glava XVI.), kaznenih djela protiv imovine (glava XVII.), kaznenih djela protiv zdravlja ljudi (glava XVIII.), kaznenih djela protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja (glava XXI.), kaznenih djela protiv vjerodostojnosti isprava (glava XXIII.), kaznenih djela protiv javnog reda (glava XXIV.), kaznenih djela protiv službene dužnosti (glava XXV.) (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 50/00. – Odluka USRH, 129/00., 51/01., 111/03., 190/03. – Odluka USRH, 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08. i 57/11.)

b) protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva (glava IX.), kaznenih djela protiv života i tijela (glava X.), kaznenih djela protiv ljudskih prava i temeljnih sloboda (glava XI.), kaznenih djela protiv radnih odnosa i socijalnog osiguranja (glava XII.), kaznenih djela protiv osobne slobode (glava XIII.), kaznenih djela protiv časti i ugleda (glava XV.), kaznenih djela

protiv spolne slobode (glava XVI.), kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (glava XVII.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i djece (glava XVIII.), kaznenih djela protiv zdravlja ljudi (glava XIX.), kaznenih djela protiv imovine (glava XXIII.), kaznenih djela protiv gospodarstva (glava XXIV.), kaznenih djela krivotvorenja (glava XXVI.), kaznenih djela protiv službene dužnosti (glava XXVIII.), kaznenih djela protiv javnog reda (glava XXX.) odnosno kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (glava XXXII.) (»Narodne novine«, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. i 101/17.)

6. mu nije pravomoćno izrečena prekršajna pravna sankcija za nasilje u obitelji

7. se protiv njega ne vodi postupak pred nadležnim sudom za kazneno djelo spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta.

(2) Ako osoba iz stavka 1. ovoga članka nema hrvatsko državljanstvo, mora znati hrvatski jezik najmanje na razini koja je potrebna za nesmetanu i nužnu komunikaciju s korisnikom psihološke djelatnosti.

(3) Pravo na obavljanje psihološke djelatnosti priznaje se na zahtjev psihologa nakon završenog jednogodišnjeg vježbeničkog staža i položenog psihološkog stručnog ispita.

(4) O zahtjevu iz stavka 3. ovoga članka odlučuje Komora rješenjem protiv kojeg nije dopuštena žalba.

(5) Protiv rješenja iz stavka 4. ovoga članka može se pokrenuti upravni spor.

(6) Komora na temelju rješenja iz stavka 4. ovoga članka upisuje psihologa u Imenik psihologa.

Članak 9.

(1) Ovlaštenom psihologu pravo na obavljanje psihološke djelatnosti prestaje:

– smrću

– ako postane trajno zdravstveno nesposoban za obavljanje psihološke djelatnosti

– ako nastanu okolnosti zbog kojih više ne ispunjava uvjete iz članka 8. ovoga Zakona

– ako ne ispunjava obveze stručnog usavršavanja iz članka 14. ovoga Zakona

– na njegov zahtjev

– ako teško povrijedi etički kodeks psihološke djelatnosti

– ako mu je nakon obavljenog stručnog nadzora ili u disciplinskom postupku izrečena mjera privremene zabrane obavljanja psihološke djelatnosti ili mjera prestanka prava na obavljanje psihološke djelatnosti.

(2) O prestanku prava na obavljanje psihološke djelatnosti odlučuje Komora rješenjem protiv kojeg nije dopuštena žalba.

(3) Protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka može se pokrenuti upravni spor.

Članak 10.

(1) Ovlašteni psiholog ne smije obavljati psihološku djelatnost u slučaju:

– lišenja poslovne sposobnosti, od dana pravomoćnosti odluke o lišenju poslovne sposobnosti

– izricanja prekršajne pravne sankcije za nasilje u obitelji, od dana pravomoćnosti odluke suda

– osude na bezuvjetnu kaznu zatvora dulju od šest mjeseci, od dana pravomoćnosti odluke suda

– zabrane obavljanja psihološke djelatnosti, od dana pravomoćnosti odluke o zabrani obavljanja psihološke djelatnosti

– prestanka prava na obavljanje psihološke djelatnosti, od dana pravomoćnosti odluke o prestanku prava na obavljanje psihološke djelatnosti.

(2) U ostalim slučajevima ovlašteni psiholog ne smije obavljati psihološku djelatnost od dana izvršnosti rješenja Komore o prestanku prava na obavljanje psihološke djelatnosti.

POGLAVLJE II.
NAČIN OBAVLJANJA PSIHOLOŠKE DJELATNOSTI

Članak 11.

(1) Psihološku djelatnost obavlja ovlašteni psiholog na temelju ugovora s drugim pravnim osobama odnosno rješenja o prijmu i kao privatnu psihološku praksu.

(2) Privatnu psihološku praksu može obavljati ovlašteni psiholog ili više ovlaštenih psihologa zajednički.

(3) Osobe koje obavljaju privatnu psihološku praksu, sa sjedištem u državi na teritoriju Europskoga gospodarskog prostora, mogu trajno obavljati psihološku djelatnost u Republici Hrvatskoj ako se upišu u Imenik psihologa i odgovarajući upisnik privatne psihološke prakse.

(4) Osobe koje obavljaju privatnu psihološku praksu, sa sjedištem u državi na teritoriju Europskoga gospodarskog prostora, mogu obavljati psihološku djelatnost i na privremenoj ili povremenoj osnovi u Republici Hrvatskoj, bez obveze registracije sjedišta i upisa psihološke djelatnosti u odgovarajući upisnik.

Članak 12.

(1) Ovlašteni psiholog dužan je prije početka rada ili nakon prestanka s radom u privatnoj psihološkoj praksi o tome obavijestiti Komoru.

(2) Komora na temelju dostavljene obavijesti iz stavka 1. ovoga članka upisuje odnosno briše ovlaštenog psihologa iz odgovarajućeg upisnika privatne psihološke prakse.

Članak 13.

(1) Ovlašteni psiholog koji obavlja privatnu psihološku praksu dužan je osigurati se od odgovornosti za štetu koju bi mogao počiniti trećima obavljanjem privatne psihološke prakse, osim ako je ovlašteni psiholog istovjetno osiguran od odgovornosti za štetu u drugoj državi Europskog gospodarskog prostora.

(2) Ovlašteni psiholog koji obavlja privatnu psihološku praksu dužan je uredno produžavati osiguranje od odgovornosti.

(3) Ako ovlašteni psiholog koji obavlja privatnu psihološku praksu štetu trećoj osobi počini namjerno ili iz grube nepažnje, osiguravatelj koji je nadoknadio štetu trećoj osobi ima pravo regresa prema ovlaštenom psihologu.

POGLAVLJE III.
PRAVA I OBVEZE U OBAVLJANJU PSIHOLOŠKE DJELATNOSTI

Članak 14.

(1) Ovlašteni psiholog ima pravo i obvezu stručnog usavršavanja koje obuhvaća kontinuirano praćenje razvoja psihološke znanosti i stjecanje novih kompetencija radi održavanja i unaprjeđenja kvalitete provođenja stručnih postupaka i mjera, kao i pravo na stjecanje specijaliziranih stručnih kompetencija potrebnih za pojedino područje primijenjene psihologije.

(2) Poslodavac je dužan omogućiti ovlaštenom psihologu sudjelovanje na stručnom usavršavanju iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Program stručnog usavršavanja ovlaštenih psihologa Komora je dužna izraditi i provoditi u suradnji s tijelima državne uprave i javnim ustanovama nadležnim za stručno usavršavanje koje ovlaštenim psiholozima u okviru svoga djelokruga organiziraju stručno usavršavanje.

(4) Način provođenja, sadržaj, rokovi i postupak stručnog usavršavanja iz stavka 1. ovoga članka uređuju se općim aktom Komore.

Članak 15.

(1) Ovlašteni psiholog može zahtijevati da mu se prizna posjedovanje posebne stručne kompetencije u vidu specifičnih znanja i vještina specijaliziranih za pojedino područje primijenjene psihologije za obavljanje psihološke djelatnosti koja obuhvaća stručno zahtjevnije oblike rada i zahtijeva specifičnu izobrazbu za samostalni rad u različitim područjima primijenjene psihologije (u daljnjem tekstu: specijalnost).

(2) Područja primijenjene psihologije u kojima se ovlaštenom psihologu može priznati specijalnost određuje Komora Statutom.

(3) O zahtjevu za priznanje specijalnosti rješenjem odlučuje Komora.

(4) Protiv rješenja iz stavka 3. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

(5) Priznata specijalnost upisuje se u Imenik psihologa.

Članak 16.

(1) Psihološke testove i mjerne instrumente (u daljnjem tekstu: psihodijagnostička sredstva) koje je Komora uvrstila na Popis posebno zaštićenih psihodijagnostičkih sredstava može samostalno odabrati, primjenjivati i interpretirati samo ovlašteni psiholog, sukladno standardima koje određuje Komora.

(2) Popis posebno zaštićenih psihodijagnostičkih sredstava utvrđuje Komora općim aktom.

(3) Posebno zaštićena psihodijagnostička sredstva zabranjeno je u cjelini ili dijelovima preslikavati i na bilo koji način davati na uvid neovlaštenim osobama.

(4) Zabrana iz stavka 3. ovoga članka odnosi se na sve psihologe, izdavače i distributere psihodijagnostičkih sredstava, psihotehničare, pomoćno osoblje, korisnike psiholoških usluga i druge sudionike u psihodijagnostičkom procesu.

(5) Neovlaštenim osobama iz stavka 3. ovoga članka smatraju se osobe koje nisu psiholozi te ne sudjeluju u procesu izrade, distribucije, primjene i interpretacije psihodijagnostičkih sredstava.

Članak 17.

Pri obavljanju psihološke djelatnosti ovlašteni psiholog obvezan je djelovati sukladno etičkom kodeksu psihološke djelatnosti i treba se suzdržavati od svake aktivnosti koja nije spojiva s ugledom i dostojanstvom psihologa.

Članak 18.

(1) Korisnik psiholoških usluga ima pravo upoznati se s rezultatima obavljenih psiholoških usluga u skladu s etičkim kodeksom psihološke djelatnosti i propisima kojima se uređuju područja zaštite osobnih podataka i tajnosti podataka.

(2) Naručitelj psiholoških usluga ima pravo upoznati se s rezultatima naručenih psiholoških usluga u skladu s etičkim kodeksom psihološke djelatnosti i propisima kojima se uređuju područja zaštite osobnih podataka i tajnosti podataka.

(3) Podatke o osobnom ili obiteljskom životu korisnika psiholoških usluga ovlašteni psiholog dužan je čuvati kao profesionalnu tajnu.

(4) Čuvanje profesionalne tajne obveza je i nakon prestanka prava na obavljanje psihološke djelatnosti.

POGLAVLJE IV.
HRVATSKA PSIHOLOŠKA KOMORA

Članak 19.

(1) Komora je samostalna i neovisna strukovna organizacija psihologa u Republici Hrvatskoj koja se brine za razvoj, stručnost, etičnost, zakonitost i ugled u psihološkoj djelatnosti na teritoriju Republike Hrvatske.

(2) Komora ima status pravne osobe s javnim ovlastima.

Članak 20.

(1) Sjedište Komore je u Zagrebu.

(2) Komora se upisuje u sudski registar.

Članak 21.

(1) Na temelju javne ovlasti Komora:

– odlučuje o postupcima upisa u odgovarajuće imenike, upisnike i evidencije te brisanja na temelju ovoga Zakona

– donosi rješenje o priznavanju prava na obavljanje psihološke djelatnosti

– donosi rješenje o privremenoj zabrani i prestanku prava na obavljanje psihološke djelatnosti

– donosi rješenje o priznavanju inozemne stručne kvalifikacije za obavljanje regulirane profesije – psihologa, kao nadležno tijelo sukladno posebnom propisu

– obavlja stručni nadzor nad radom ovlaštenih psihologa

– propisuje razinu specijalnosti u pojedinim područjima primijenjene psihologije i donosi rješenje o priznavanju specijalnosti

– vodi zakonom propisane imenike, upisnike i evidencije

– izdaje potvrde iz evidencija koje vodi u skladu s ovim Zakonom.

(2) Uvjeti za priznavanje inozemnih stručnih kvalifikacija propisani posebnim zakonom kojim se uređuje postupak priznavanja inozemnih stručnih kvalifikacija dodatno će se urediti pravilnikom o uvjetima za priznavanje inozemnih stručnih kvalifikacija za obavljanje regulirane profesije – psihologa u svrhu poslovnog nastana u Republici Hrvatskoj.

(3) Pravilnik iz stavka 2. ovoga članka donosi ministar nadležan za poslove socijalne skrbi (u daljnjem tekstu: ministar).

Članak 22.

Osim poslova iz članka 21. ovoga Zakona, Komora obavlja i sljedeće poslove:

– prati i unaprjeđuje rad ovlaštenih psihologa i uvjete za njihov rad

– utvrđuje popise psihodijagnostičkih sredstava za njihovu primjenu te poduzima mjere zaštite od njihove neovlaštene primjene

– prati i nadzire provođenje etičkog kodeksa psihološke djelatnosti, provodi disciplinski postupak i izriče disciplinske mjere za disciplinske povrede članova Komore

– zastupa članove Komore u zaštiti njihovih profesionalnih interesa

– potiče i organizira stručno usavršavanje članova Komore